

3. Кавун О.О. Стратегічні аспекти формування корпоративних торговельних мереж [Електронний ресурс] – Режим доступу: www.pdaa.edu.ua/np/pdf3/12.pdf.
4. Західний регіон як тренд у розвитку роздрібних мереж. Насиченість регіону якісними ТРЦ [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://uk.rda.ua/news/zahidniy-region-yak-trend-u-rozvitku-rozdribnih-merezh-i-nasichenist-regionu-yakisnimi-trts.html>.
5. CBRE Ukraine [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.cbre.ua/golovna/analitika/>.
6. Закарпатська обласна державна адміністрація [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.carpathia.gov.ua/storinka/regionalni-programy-rozvytku>.
7. Щоденний Львів [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://dailylviv.com/news/osvita-i-nauka/u-lvovi-startovala-vystavka-forum-osvity-i-kariery-55709>.

Міхал Слезак,

магістр економіки

Вища Школа економіко-гуманітарна,

м.Бельско-Бяла, Польща

СУЧАСНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЯК ДРАЙВЕР РОЗВИТКУ МІСТА

Проблематика вищої освіти давно на часі наукових досліджень. Тому доцільно розглянути можливість залучити механізми регіонального розвитку та визначити передумови і напрями реалізації політики управління територією, за умов, що основою інноваційного прориву та соціально-економічного зростання, є саме університет.

Економічний добробут громади неможливий без розвитку місцевої економіки, стимулюючими факторами розвитку якої є місцеві конкурентні переваги. Особливу роль серед таких факторів в умовах сталого розвитку відведено інтелектуальним, людським ресурсам місцевості, що стимулюють розвиток підприємництва, а отже і добробуту місцевого населення [9].

Системоутворюючим ресурсом розвитку регіонів, збереження і примноження людського потенціалу, виступають університети. Саме вони найчастіше виконують функцію містоутворюючих підприємств і формують регіональний простір діяльності. Забезпечуючи традиційні наукові дослідження і розробки, університети разом з тим є і

ключовими генераторами інноваційної активності «на місцях» [7]. Сучасне середовище, в якому функціонують вищі навчальні заклади, знаходиться на рівні граничної нестабільності і турбулентності, що пояснюється цілим рядом різноманітних факторів, впливу яких піддається існуюча система освіти.

Тенденції сучасного розвитку людського суспільства - глобалізація, постіндустріалізація, транснаціоналізація, софтизація, сервісизація, фінансизація, інформатизація - також впливають на систему вищої освіти і національну інноваційну систему, надаючи кількісний і якісний вплив на взаємини між її основними акторами - університетами, бізнесом та державою. Дані тенденції зміщують акценти державної політики в управлінні інноваціями в сторону інтерактивних процесів взаємодії між ними і роблять актуальним вивчення специфіки їх взаємодії [1].

Сьогодні університети є квінтесенцією знань, технологій та інновацій, спрямованих на розвиток підприємницьких навичок. В останні десятиліття також відбулися істотні зміни в характері взаємовідносин університетів зі споживачами їхніх продуктів і послуг. Лідируюча роль університету полягає в зміні його місії і функцій [4]. Розвиток інноваційного характеру регіональної економіки потрібно починати з регіональних університетів, які є основою фундаментальної науки, підготовки кадрів, трансферу інновацій та розвитку підприємництва в регіоні. Таким чином, регіональний університет можна розглядати як один з основних елементів для вибудовування стратегії розвитку регіональної економіки. В контексті «потрійної спіралі» та інноваційної стратегії наздоганяючого розвитку регіональні університети повинні стати інституціональним середовищем для інноваційних ідей і нового типу взаємин з владою та бізнесом.

Розглянемо проблему фінансування вищих навчальних закладів. Більшість провідних університетів світу фінансуються бізнесом, міжнародні компанії інвестують кошти в університети з метою отримання в майбутньому кваліфікованих фахівців [5]. Маркетинг університету і набір студентів сприяють припливу молоді з національного і міжнародного ринків. Оскільки найвищу мобільність проявляють освічені працівники і природним прагненням молоді є дослідження (за допомогою подорожей) інших міст на предмет того, які можливості для освіти вони надають, то кожна комуна буде переживати відтік молоді. Міста, які надають можливості вищої освіти, перебувають у вигідному становищі. Невеликі міста, в яких знаходяться великі вищі навчальні заклади, отримують вигоди від припливу молоді в них. Такі вигоди для невеликих міст є набагато

важливішими, ніж для великих. Введення програм зайнятості, встановлення наставницьких і особистих взаємин і інша подібна діяльність університетів також сприяють утриманню молоді в тому місці, де вони навчаються. По суті, міста мають можливість надавати набір послуг для чотирирічного проживання молодих, освічених і забезпечених людей.

Однією з важливих функцій «драйверства» є інфраструктурна функція. Університети часто можуть забезпечувати створення та розвиток інфраструктурних об'єктів, які невеликі міста навряд чи могли б собі дозволити: спортивні споруди, обладнання для відеоконференцій, довідкові бібліотеки, високошвидкісний зв'язок з Інтернетом. Університети часто служать каталізатором для реалізації проєктів, пов'язаних з новими технологіями, в які залучаються кошти приватного сектора. Значною є роль університетів у зміцненні людського потенціалу та ресурсів. Як і для інших підприємств за участю талановитих (високоосвічених) людей, для університетів здатність залучити й утримати висококваліфіковані кадри є найважливішою. Для успішної роботи університети повинні бути укомплектовані кваліфікованими науковими співробітниками і керівниками. У невеликих і віддалених містах цей процес може бути дуже складним, що добре знайоме фахівцям з економічного розвитку. Останні повинні визнати важливість цієї діяльності і визначити напрями допомоги, яку вони можуть надати адміністрації університету через різні послуги і консультації.

Університет веде роботу в двох напрямках: створення можливостей для академічного навчання і дослідницька робота. При реалізації академічних програм діяльність університету з формування поточного і майбутнього ринку праці є важливою для економічного розвитку регіону. Що стосується дослідницької роботи, вказівки (рекомендації) партнерів університету можуть призводити до комерціалізації і посилення конкурентоспроможності. Спеціаліст з економічного розвитку, який витрачає свій час на те, щоб повністю вивчити можливості університету, буде сприяти розвитку взаємин між університетом і приватним сектором. Подібно організаціям з економічного розвитку, університет повинен постійно демонструвати доречність (важливість) своєї діяльності, особливо що стосується потреб комуни, в якій він розташований. Наприклад, канадський університет Нью-Брансвік (University of New Brunswick) відіграє основну роль у соціальній та промислової еволюції провінції. Дослідження і навчання роблять значний внесок у розвиток лісівництва, електронної комерції, інженерії, геології та інших секторів у прибережній зоні і за її межами. Дослідницькі та координаційні програми всередині

університету можуть бути цінним джерелом інформації і внеском в нові технології промислових секторів [6].

Ще одним важливим фактором функції університету як драйвера розвитку є генерування активної академічної співпраці і створення мереж. Університетські містечка є вузловими точками для академічних і персональних мереж (взаємозв'язків), які за своїми масштабами дуже значні.

Для бізнесу міста університети служать провідником до зовнішніх джерел інформації, джерел аналізу і знань і промислової інформації. Найчастіше університети створюють основу для формування різних асоціацій, як це було зроблено Університетом Ватерлоо, на базі якого утворена Канадська асоціація фахівців з економічного розвитку. У невеликих містах організаційні можливості університетів для проведення конференцій та інших ділових зустрічей є можливістю для просування розвитку бізнесу.

Одним із сучасних інструментів залучення бізнесу та інвестицій на територію є створення бізнес-інкубаторів. Бізнес-інкубатори – це «програми», які реалізуються у відповідних приміщеннях та на відповідних для цього площах і призначені для забезпечення успішного старту та швидкого розвитку нового бізнесу за допомогою комплексу ресурсів і послуг з підтримки бізнесу, які пропонуються інкубатором. Такі послуги і ресурси надають як усередині бізнес-інкубатора, так і через мережу консультативних пунктів. Інкубатори різняться за способом надання послуг, за своєю організаційною структурою та типом клієнтів, яких вони обслуговують. Вони можуть бути профільними, тобто орієнтованими на певний продукт чи послугу, наприклад, інноваційні інкубатори, інкубатори ІТ-технологій чи «зелені» інкубатори [10, с.24].

Розглянемо економічну оцінку впливу університету на розвиток території. У переважній більшості статистичних досліджень, основна увага приділяється визначенню економічного впливу університетів на місцевий розвиток за такими критеріями, як:

1. Надходження та витрати університетів. Аналізується структура надходження коштів до університету, зокрема співвідношення фінансування з державних та приватних джерел, і структура витрат. Також вивчається їх частка у ВВП країни та вплив витрат університету на розвиток підприємств, що входять до його ланцюгів постачання.

2. Університет як працедавець. Оцінюється кількість зайнятих в університеті та робочих місць, які існують або створюються завдяки діяльності університету, наприклад, через здійснення закупівель, сприяння створенню стартапів, залучення іноземних

студентів тощо. Так, за даними Deloitte кожні 10 іноземних студентів створюють 2,9 робочих місця. Крім того, аналізується рівень зайнятості серед випускників університету.

3. Університет як драйвер інновацій. Вплив університету проявляється як у проведенні інноваційних наукових досліджень та впровадженні їх результатів, так і у створенні інноваційної екосистеми, платформ для взаємодії інвесторів і дослідників [11, с.11].

4. Університет як фактор розвитку регіону та міста. Аналізується вплив на зайнятість, розвиток місцевого бізнесу, особливо малого, приваблення у регіон студентів, відвідувачів заходів, які організовуються університетом, сприяння розвитку місцевої громади (наприклад, додаткове навчання для різних категорій населення).

Нині все більше зростає значення ринку освітніх послуг для економіки країн та її регіонів, про що свідчать економічні показники його функціонування. Слід зазначити, що в більшості європейських країн, у структурі освітнього ринку доходи від плати за проживання перевищують доходи від сплати за навчання. Особливо це стосується країн із безкоштовним навчанням, таких, як Франція, Німеччина, Чехія [13, с. 56]. За приблизними підрахунками, світовий освітній ринок (щодо університетських послуг) у найближчі роки може зрости до 90 млрд. дол. США [12, с. 72].

В деяких країнах прибуток від експорту освіти настільки вагомий, що є одним із основних джерел доходу країни. Наприклад, вища освіта в США є п'ятою за обсягами у сфері послуг, які експортуються країною [12, с. 57].

Експорт освітніх послуг країнами Організації Економічного Співробітництва та Розвитку (OECD) забезпечує 30 млрд. дол. США, що складає 3% загального обсягу експорту послуг країн-учасниць [14, с. 72].

Таким чином, університети є сучасним потужним драйвером розвитку, які виконують важливу функцію територіального розвитку, формують потужний потенціал інноваційного стимулювання та демонструють однозначні риси інвестиційної привабливості. Розвиток університетів має стати частиною стратегічного територіального планування та стратегування. Важливим є налагодження плідної міжуніверситетської співпраці, зокрема, між польськими та українськими вищими навчальними закладами, формування спільних програм розвитку та освітньо-наукових полісів, особливо на транскордонних територіях.

Список літературних джерел

1. Фирсова А. А. Государственно-частное партнерство как механизм привлечения частного капитала в процессы инвестирования инновационной деятельности // Изв. Тульского гос. ун-та. - Сер. Экономические и юридические науки. - 2011. - № 2. - С. 92–96.
2. Etzkowitz H., Leydesdorff L. The triple helix–university–industry–government relations: a laboratory for knowledge-based economic development // EASST Review. - 1995. - № 14 (1). - P. 14–19.
3. Дежина И. Г., Киселева В. В. Государство, наука и бизнес в инновационной системе России. - М. : ИЭПП, 2008. - 227 с.
4. Chatterton P., Goddard J. The Response of Higher Education Institutions to Regional Needs // European Journal of Education. - 2000. - Vol. 35, - № 4.- P. 475–496.
5. Фирсова А.А., Нархова А.А. Университет как драйвер экономического развития региона: вызовы и перспективы // Изв. Саратовского ун-та. - Нов. сер. Экономика. Управление. Право. 2013. - Т. 13, - вып. 2. - С. 223-226.
6. Жихаревич Б.С. Университет как фактор местного экономического развития // Экономика образования. - 2014. - №3. - С. 42-46.
7. Мелехина В.Б. Университет как центр инноваций: методологические аспекты // Высшее образование в России. - 2017.- №4.- С. 126-130.
8. Осипова С.И., Соловьева Т.В. Проектирование студентом индивидуальной образовательной траектории в условиях информатизации образования.- М.: НИЦ ИНФРА-М, 2013.
9. Васильченко Г. Планування розвитку територіальних громад: навчальний посібник для посадових осіб місцевого самоврядування / Г. Васильченко, І. Парасюк, Н. Єременко / Асоціація міст України – К., ТОВ «ПІДПРИЄМСТВО «ВІ ЕН ЕЙ», 2015. – 256 с.
10. Васильченко Г. Планування розвитку територіальних громад: навчальний посібник для посадових осіб місцевого самоврядування / Г. Васильченко, І. Парасюк, Н. Єременко / Асоціація міст України – К., ТОВ «Підприємство «ВІ ЕН ЕЙ», 2015. – 256 с.
11. Янковська О. Роль університетів в економічному розвитку міст, регіонів, країни. Звіт III Національного форуму «Бізнес і університети» / О.Янковська, А. Зінченко, – За ред. М. Саприкіної.: Київ, 2015. – 66 с.

12. Гаращук О.В. Соціально-економічні аспекти розвитку вищої освіти в Україні: дис. ...канд. екон. наук: 08.09.01 / Олена Василівна Гаращук. – НАН України; Рада по вивченню продуктивних сил України. – К., 2007. – 231 с.

13. Куценко В.І. Соціальна сфера: реальність і контури майбутнього (питання теорії і практики): монографія / В.І. Куценко; за ред. д.е.н., проф., чл.-кор. НАН України Б.М. Данилишина. – Ніжин: ТОВ «Видавництво «аспект-Поліграф»», 2008. – 818 с.

14. Воинова О.В. Мировой рынок образования. Электронный ресурс / О.В. Воинова // Социология образования. – 2008. – №1. – С. 56-82. – Режим доступа: http://library.uipa.kharkov.ua/library/BD/BolonProz/3_Stati_iz_periodicheskikh_i_prodolgaugshi esa_izdaniy/soc_obr_sov_soc_prob.htm.

Слободяник А.М.,

к.е.н., ст. викладач кафедри

біржової діяльності і торгівлі

Національний університет біоресурсів

і природокористування України

Леончик Д.С.,

студентка Інституту міжнародних відносин

Київський міжнародний університет

Цимбал Л.О.,

студентка економічного факультету

Київський міжнародний університет

РЕГІОНАЛЬНА ПОЛІТИКА ЯК СТРАТЕГІЧНА СКЛАДОВА У СИСТЕМІ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ

Державна регіональна політика (ДРП) є важливим елементом політики держави, спрямованої на посилення конкурентоспроможності економіки держави та її регіонів, підвищення рівня добробуту населення та сприяння інтегрованості її простору. На відміну від галузевих політик вона перш за все має орієнтуватися на просторовий ефект певних